

ZAKON O UREJANJU TRGA DELA BO 1. JANUARJA 2011 NADOMESTIL ZAKON O ZAPOSLOVANJU IN ZAVAROVANJU ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

V Uradnem listu Republike Slovenije številka 80/2010 z dne 12. oktobra 2010 je objavljen nov Zakon o urejanju trga dela (v nadaljevanju: ZUTD). ZUTD je začel veljati 27. oktobra 2010.

POMEMBNO!

Zakon o urejanju trga dela se začne uporabljati 1. januarja 2011, razen določb prve alineje prvega odstavka 16. člena, 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 29., 36. in 37. člena tega zakona uporabljajo od 1. januarja 2012.

Z dnem začetka uporabe ZUTD se **preneha uporabljati Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti** (Ur. l. RS, št. 107/06 – UPB, 114/06 – ZUTPG, 59/07 – ZŠtip in 51/10 – odločba US).

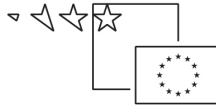
ZUTD ureja ukrepe države na trgu dela, s katerimi se:

- zagotavljata izvajanje storitev javne službe na področju zaposlovanja in ukrepov aktivne politike zaposlovanja ter delovanje sistema zavarovanja za primer brezposelnosti,
- določajo izvajalci ukrepov,
- predpisujejo pogoji in postopki za uveljavljanje posameznih pravic in storitev, ki jih določa ta zakon,
- urejajo način financiranja ukrepov ter spremljanje, vrednotenje in nadzor nad njihovim izvajanjem ter
- ureja zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku.

Navedeni ukrepi se pod pogoji iz tega zakona izvajajo za brezposelne in zaposlene osebe ter druge iskalce zaposlitve, delodajalce in druge osebe, ki iščejo informacije in nasvete o pogojih in možnostih zaposlovanja v Republiki Sloveniji in Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: EU).

Kakšna je obveznost prijave in objave prostega delovnega mesta oziroma vrste dela pri zavodu?

Na podlagi 7. člena ZUTD morajo **delodajalci** Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod) **poslati prijavo prostega delovnega mesta oziroma vrste dela, v kateri določijo pogoje za opravljanje dela.**

Prijava prostega delovnega mesta oziroma vrste dela **ni potrebna**,

- kadar delodajalec sklepa novo pogodbo o zaposlitvi za določen ali nedoločen čas za isto delovno mesto ali vrsto dela z že zaposlenim delavcem,
- ali kadar se v skladu s predpisi o delovnih razmerjih lahko izjemoma sklene pogodba o zaposlitvi brez javne objave.

Globe za kršitev navedene obveznosti določa 175. člen ZUTD in sicer se z globo:

- 800 eurov za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če zavodu ne pošlje prijave prostega delovnega mesta oziroma vrste dela;
- 400 eurov za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki zaposlujejo deset ali manj delavcev;
- 100 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe in odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika.

Kdo se šteje za brezposelno osebo?

Skladno z 8. členom ZUTD se za brezposelno osebo šteje iskalec zaposlitve, ki je zmožen za delo, prijavljen na zavodu, aktivno išče zaposlitev in je pripravljen sprejeti ustrezno oziroma primerno zaposlitev, ki mu jo ponudi zavod ali drug izvajalec storitve posredovanja zaposlitve ter:

- ni v delovnem razmerju;
- ni samozaposlen;
- ni poslovodna oseba v osebni družbi in enoosebni družbi z omejeno odgovornostjo ter zavodu;
- ni kmet;
- ni upokojenec;
- nima statusa dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, mlajšega od 26 let.

Navedeni pogoji morajo biti izpolnjeni ves čas vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb.

Za brezposelno osebo se šteje tudi oseba, ki se izobražuje ob delu, na podlagi katerega je bila vključena v zavarovanje za primer brezposelnosti, če se prijavi na zavodu zaradi uveljavitve pravice iz zavarovanja in z namenom aktivno iskati drugo zaposlitev ob nadaljevanju izobraževanja. Za brezposelno osebo se takšna oseba šteje ves čas prejetanja denarnega nadomestila in po prenehanju prejetanja denarnega nadomestila, dokler izpolnjuje vse obveznosti brezposelnih oseb. Za brezposelno osebo se šteje tudi oseba, ki se je v izobraževanje vključila med ali po prenehanju prejetanja denarnega nadomestila za primer brezposelnosti, dokler aktivno išče zaposlitev in izpolnjuje ostale obveznosti brezposelnih oseb.

Kateri so ukrepi države na področju trga dela?

Vrste ukrepov države na trgu dela določa 15. člen ZUTD in so:

- storitvi za trg dela;
- aktivna politika zaposlovanja (APZ);
- zavarovanje za primer brezposelnosti;
- zagotavljanje pravic iz obveznega in prostovoljnega zavarovanja za primer brezposelnosti.

Storitvi za trg dela sta (16. člen):

- vseživljenjska karierna orientacija

Aktivnosti vseživljenjske karierne orientacije so:

- o informiranje o trgu dela;
- o samostojno vodenje kariere;
- o osnovno karierno svetovanje;
- o poglobljeno karierno svetovanje;
- o učenje veščin vodenja kariere.

- posredovanje zaposlitve

Posredovanje zaposlitve obsega aktivnosti iskanja primerne ali ustrezne zaposlitve iskalcu zaposlitve in napotitev iskalca zaposlitve k delodajalcu ter aktivnosti iskanja ustreznega ali primernega delavca za delodajalca.

Delodajalcu, ki ne spoštuje delovnopravne zakonodaje in zaposlenim ne izplačuje plač ali prispevkov za socialno varnost, jih odpušča v nasprotju s predpisi ali kako drugače grobo krši pravice delavcev iz dela, **zavod in drugi izvajalci po tem zakonu** na objavljeno prosto delovno mesto oziroma vrsto dela niso dolžni posredovati delavcev in ga **obravnavajo kot delodajalca z negativnimi referencami** (27. člen ZUTD). Podatke o delodajalcih zavod in drugi izvajalci pridobivajo od Inšpektorata Republike Slovenije za delo in iz uradnih evidenc Davčne uprave Republike Slovenije kakor tudi od delavcev pri teh delodajalcih.

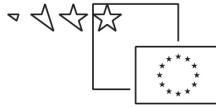
Ukrepi aktivne politike zaposlovanja so (29. člen):

- usposabljanje in izobraževanje

Izobraževanje se izvaja kot neformalno in formalno izobraževanje. V izobraževanje se lahko vključujejo brezposelne in zaposlene osebe ter delodajalci, lahko pa tudi drugi iskalci zaposlitve v skladu z opredelitvijo v načrtu za izvajanje ukrepov APZ in katalogu ukrepov APZ iz 36. člena ZUTD.

- nadomeščanje na delovnem mestu in delitev delovnega mesta

Nadomeščanje na delovnem mestu in delitev delovnega mesta sta namenjena pridobivanju novih znanj in kompetenc oseb, ki so zaposlene pri delodajalcih, in večanju konkurenčnosti in prožnosti podjetij, ki usposablajo svoje zaposlene delavce. Nadomeščanje na delovnem mestu se izvaja kot subvencioniranje popolne nadomestitve zaposlenega z brezposelno osebo. Delitev delovnega mesta se izvaja kot subvencioniranje delne nadomestitve zaposlenega z brezposelno osebo.

- **spodbude za zaposlovanje**

Spodbude za zaposlovanje so namenjene predvsem povečanju zaposlitvenih možnosti ranljivih skupin brezposelnih oseb in se izvajajo v obliki subvencij za zaposlitev.

- **kreiranje delovnih mest**

Kreiranje delovnih mest je namenjeno spodbujanju delovne in socialne vključenosti ter izboljšanju usposobljenosti in delovnih veščin ranljivih skupin brezposelnih oseb. Izvaja se kot subvencioniranje začasnih zaposlitev in je lahko povezano z usposabljanjem. Izvaja se zlasti pri neprofitnih delodajalcih ali v javnem sektorju.

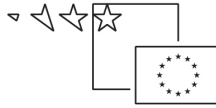
- **spodbujanje samozaposlovanja**

Spodbujanje samozaposlovanja je namenjeno uresničitvi podjetniške ideje in ustvarjanju delovnih mest v mikro podjetjih, kot jih določa zakon, ki ureja gospodarske družbe in spodbujanju opravljanja katerekoli samostojne dejavnosti. Izvaja se kot pomoč pri samozaposlitvi in subvencioniranje samozaposlitve. V spodbujanje samozaposlovanja se vkjučujejo brezposelne osebe ter iskalci zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena.

Kdo se mora obvezno zavarovati za primer brezposelnosti?

Na podlagi 54. člena ZUTD se obvezno za primer brezposelnosti zavarujejo:

- osebe, ki so v delovnem razmerju v Republiki Sloveniji;
- osebe, ki po prenehanju delovnega razmerja prejemajo nadomestilo plače med začasno zadržanostjo od dela od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje;
- izvoljeni ali imenovani nosilci javne ali druge funkcije v organih zakonodajne, izvršilne ali sodne oblasti v Republiki Sloveniji ali v organih lokalne samouprave, če prejemajo za to funkcijo plačo;
- državljani Republike Slovenije, ki so na ozemlju Republike Slovenije zaposleni pri tujih in mednarodnih organizacijah in ustanovah, tujih konzularnih in diplomatskih predstavništvi, če ni z mednarodno pogodbo drugače določeno in zaposleni pri tujih delodajalcih, za katere se v skladu s predpisi EU uporablja zakonodaja Republike Slovenije;
- samozaposlene osebe;
- poslovodne osebe v osebni družbi in enoosebni družbi z omejeno odgovornostjo ter zavodu;
- družinski pomočnik, upravičenec do delnega plačila za izgubljeni dohodek po predpisih o socialnem varstvu;
- osebe, ki so na podlagi poklicnega opravljanja rejniške dejavnosti obvezno zavarovane skladno z določbami zakona, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti, če niso zavarovane na drugi podlagi;
- upravičenci do starševskih nadomestil, ki jim je prenehalo delovno razmerje v času starševskega dopusta, po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke;

- starši, ki zapustijo trg dela zaradi nege in varstva štirih ali več otrok za čas upravičenosti do plačila prispevkov po predpisih, ki urejajo starševsko varstvo;
- prejemniki denarnega nadomestila za primer brezposelnosti.

Prostovoljno pa se lahko v obvezno zavarovanje vključijo osebe, navedene v 57. členu ZUTD.

Katere so pravice iz obveznega in prostovoljnega zavarovanja?

Pravice iz obveznega in prostovoljnega zavarovanja za primer brezposelnosti so (58. člen ZUTD):

- **pravica do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti**
Trajanje denarnega nadomestila, osnovo za odmero pravice, višino denarnega nadomestila, razloge za odklonitev pravice,... urejajo člani 60 do 71 ZUTD)
- **pravica do plačila prispevkov za obvezna socialna zavarovanja**
- **pravica do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje eno leto pred izpolnitvijo minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.**

Pravice na podlagi plačanih prispevkov zavarovanci uresničujejo po predpisih, ki urejajo posamezno vrsto socialnega zavarovanja.

Kdaj se pridobi pravice za primer brezposelnosti?

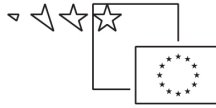
Na podlagi 59. člena ZUTD lahko pridobi pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti brezposelna oseba, ki je **bila pred nastankom brezposelnosti zavarovana najmanj devet mesecev v zadnjih 24 mesecih.**

Pravice iz zavarovanja pridobi zavarovanec izključno na podlagi plačila prispevkov, če zakon za posamezen primer ne določa drugače. Ne glede na navedeno pridobi pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti tudi oseba, ki je bila vključena v zavarovanje na podlagi delovnega razmerja, delodajalec kot zavezanec za plačilo prispevkov pa prispevkov za zavarovanje za primer brezposelnosti ni plačal, in sicer ne glede na možnost njihove izterjave. Zavarovancem se v teh primerih v zavarovalno dobo šteje celotno obdobje trajanja delovnega razmerja.

Kakšen je postopek za uveljavljanje in varstvo pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti?

Postopek za uveljavljanje in varstvo pravic iz zavarovanja z primer brezposelnosti urejata 118. in 119. člen ZUTD.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 - 2013, razvojne prioritete »Institucionalna in administrativna usposobljenost«; prednostne usmeritve »Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij, civilnega in socialnega dialoga.

Zavarovanec vloži vlogo za uveljavljanje pravice do denarnega nadomestila v pisni obliki na predpisanih obrazcih ali po elektronski poti in sicer skupaj z dokazili o izpolnjevanju pogojev za pridobitev pravice, ki jih ni mogoče pridobiti iz uradnih evidenc.

Denarno nadomestilo pripada zavarovancu z naslednjim dnem po prenehanju pravnega razmerja, ki je bilo podlaga za obvezno ali prostovoljno zavarovanje za primer brezposelnosti, če se **prijavi pri zavodu in vloži zahtevo za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila v 30 dneh po prenehanju zavarovanja**. Če uveljavlja denarno nadomestilo po tem roku, se skupna dolžina prejemanja denarnega nadomestila skrajša za koledarske dneve, ki pretečejo od 31. dneva po prenehanju obveznega ali prostovoljnega zavarovanja do dneva vložitve zahteve.